

Ochrona świata roślinnego i zwierzęcego

Przedstawiony poniżej podział sporządzony jest w znacznym stopniu na podstawie Działu II ustawy o ochronie środowiska. Pochodzą z niego podtytuły (tam są one tytułami kolejnych rozdziałów). Wyjątek stanowi punkt 2.9 – postępowanie z odpadami.

Ochrona przyrody jest jednym z najbardziej obszernych działów prawa ochrony środowiska. Obok ogólnych przepisów ustawy o ochronie środowiska, mamy do czynienia z wieloma szczegółowymi aktami prawnymi w tej dziedzinie. Według tejże ochrona ta „polega na racjonalnym korzystaniu z zasobów świata roślinnego i zwierzęcego, ich odtwarzaniu w sposób zapewniający utrzymanie równowagi przyrodniczej oraz zachowaniu w stanie nienaruszonym zasobów lub ich części, o szczególnej wartości ze względu na potrzeby naukowe lub społeczne.”

Cele te powtórzone zostały w ustawie o ochronie przyrody.[1] Odnosi się ona w szczególności do dziko występujących roślin i zwierząt. Jako formy ochrony przyrody podano: tworzenie i wyznaczanie parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, wprowadzanie ochrony gatunkowej roślin i zwierząt, wprowadzanie ochrony indywidualnej (pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespół przyrodniczo-krajobrazowy).

Wymienione wcześniej obszary tworzą krajowy system obszarów chronionych. W parkach narodowych wszelkie działania powinny być podporządkowane wymogom ochrony przyrody. Obecnie istnieją w Polsce 22 parki narodowe i zajmują ok. 1 proc. powierzchni kraju (średnia światowa – 1,5 proc.). Sześć z nich zostało wpisanych przez UNESCO na listę rezerwatów biosfery. Białowieski Park Narodowy jest jedynym miejscem w Polsce wpisanym na Listę Światowego Dziedzictwa Ludzkości.[2]

Na podstawie ustawy o ochronie przyrody wydano m. in. dwa rozporządzenia. Dotyczą one ochrony gatunkowej zwierząt[3] i roślin[4] [5]. Wymieniono w nich 125 gatunków chronionych zwierząt, 111 podlegających ścisłej ochronie gatunków dziko występujących roślin oraz 14 gatunków podlegających ochronie częściowej. Wobec zwierząt zabrania się m. in. umyślnego zabijania, okaleczania, płoszenia, niszczenia gniazd czy fotografowania w okresie rozrodu i wychowu młodych; wobec roślin – niszczenia, zbywania, nabywania, wywożenia za granicę.

Niedawno weszła w życie ustawa o ochronie zwierząt . Przyjęto w niej nowatorskie, jak na polskie warunki, zasady[6]. Jest ona uzupełnieniem ustawy o ochronie przyrody, gdyż dotyczy nie tylko zwierząt występujących dziko (wolno żyjących), ale też domowych, gospodarskich, wykorzystywanych do celów rozrywkowych, sportowych, używanych do doświadczeń, żyjących w ogrodach zoologicznych i „obcych faunie rodzimej”. W ustawie stwierdza się, iż „zwierzę, jako istota żyjąca, zdolna do odczuwania cierpienia, nie jest rzeczą. Człowiek jest mu winien poszanowanie, ochronę i opiekę.(...) Każde zwierze wymaga humanitarnego traktowania. Nieuzasadnione lub niehumanitarne zabijanie zwierząt oraz znęcanie się nad nimi jest zabronione.”

Transport zwierząt powinien odbywać się w odpowiednich warunkach, za pomocą środków przystosowanych do tego celu (szczegółowe zasady i warunki transportu, maksymalny czas transportu dla danego gatunku oraz sposób postępowania ze zwierzętami chorymi oraz padłymi w czasie transportu określa rozporządzenie[7] wydane na podstawie tej ustawy). Doświadczenia mogą być przeprowadzane na zwierzętach tylko dla celów naukowych i dydaktycznych, jeśli jest to niezbędne i celów tych nie można osiągnąć w inny sposób (np. poprzez zapoznanie się z międzynarodową dokumentacją na temat już przeprowadzonych doświadczeń i ich wyników). Doświadczenia bez znieczulenia dopuszczalne są tylko w wyjątkowych sytuacjach,

gdy wymaga tego „dobro nauki”. Wprowadzono przepisy dotyczące uśmiercania zwierząt. Ustawa zawiera też, podobnie jak wiele aktów prawnych z dziedziny ochrony środowiska, przepisy karne.

Korzystanie z zasobów leśnych w sposób nie szkodzący środowisku naturalnemu i równocześnie umożliwiające gospodarcze ich wykorzystanie normuje ustawa o lasach z 1991 roku[8]. Gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu, szczególną uwagę zwracając na zachowanie korzystnego wpływu lasów na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia człowieka i równowagę przyrodniczą. Pożądana jest ochrona szczególnie cennych ekosystemów leśnych ze względu na zachowanie różnorodności przyrodniczej, walory krajobrazowe, potrzeby nauki. Lasy, będące własnością Skarbu Państwa, są udostępnione dla ludności. Od tej zasady wprowadzono kilka wyjątków, m.in. dla upraw leśnych do 4 metrów wysokości, ostoi zwierząt, źródeł rzek i potoków oraz w przypadku wprowadzenia okresowego zakazu wstępu przez nadleśniczego (np. gdy występuje zagrożenie pożarowe).

Inne akty prawne regulują zagadnienia takie jak: zasady ochrony ogrodów botanicznych i zoologicznych , hodowli i ochrony roślin uprawnych , ochrony roślin uprawnych przed organizmami szkodliwymi i chorobami[9] [10] [11]. Ta ostatnia kwestia zawiera m. in. taki problem, jak stosowanie środków ochrony roślin – takich i w taki sposób, aby nie stwarzało to niebezpieczeństwa dla ludzi i środowiska.

---

[1] Dz. U. z dnia 12 grudnia 1991 r. Nr 114 , poz. 492, z późniejszymi zmianami

[2] Rzeczpospolita z 4 stycznia 1999, str. 25

[3] Dz. U. z dnia 16 lutego 1995 r. Nr 13, poz. 61, z późniejszymi zmianami

[4] Dz. U. z dnia 18 kwietnia 1995 r. Nr 41, poz. 214

[5] Dz. U. z dnia 23 września 1997 r. Nr 111, poz. 724

[6] Do niedawna kwestie te były regulowane przez rozporządzenie Prezydenta RP z 1928 roku.

[7] Dz. U. z dnia 10 lipca 1998 r. Nr 86, poz. 552

[8] Dz. U. z dnia 8 listopada 1991 r. Nr 101, poz. 444, z późniejszymi zmianami

[9] Rozporządzenia Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 5 września 1980 w sprawie zasad ochrony ogrodów botanicznych i zoologicznych (Dz. U. z dnia 17 września 1980 r. Nr 20, poz. 74)

[10] Ustawa o nasiennictwie z dnia 10 października 1987 (Dz. U. z 1987r. Nr 31, poz. 166, z późniejszymi zmianami)

[11] Ustawa o ochronie roślin uprawnych z dnia 12 lipca 1995 (Dz. U. z 1995r. Nr 90, poz. 447)

Jeśli potrzebujesz pomocy w napisaniu pracy z zakresu ochrony środowiska, to polecamy serwis [pisanie prac](#) - prace z ekologii i innych kierunków pisane na (prawie) każdy temat.